

מסורת הש"ס

(א) גיטין נה: עדות פ"ו
 (ב) ז"מ סו. כחכות
 (ג) (במכות פו. גיטין
 ק: שם (מפני שר"ה לוק
 מט: ד) שבת קנב:
 תרומות פ"א ח"א
 (ה) (שבת קנב:) (ו) ז"ל
 כפרה ליה. עיני:
 (ז) כריתות ח: ית. ע"ש
 דליתא רבי אליעזר וע"ש
 ת"י ית. ד"ה בלתי
 (ח) (כריתות כב.)

הגהות הב"ח

(א) ר"ב נ"ו לקימן י"ט להס
 כחכות מנה ופקח וכו':
 (ב) שם (מפני שר"ה לוק
 נכסיו). תלמי' וי"ב ס"א
 מפני שרצה לזון
 מנכסיו: (ג) רש"י ד"ה
 מאי שנה קטנה דלכנה
 (ד) ד"ה ועיני' שמה
 וכו' מביע ליה. י"ב ע"י
 פרק האשה דף פט:
 (ה) תוס' ד"ה דלמא וכו'
 כיון שחגיג. י"ב תוס'
 פירשו כאלו לפי סברתם
 ה"ל דלא גורין שמה יאכל
 קטן משום דבזמן מועט לא
 גורין ה"ה כאלו בקטנה לא
 גורין משום זמן מועט אבל
 בגיטין דף נ"ה דספרי
 אלל קטן לא גורין משום
 דלית ליה נשואין מוכח
 דס"ל לרש"י דמשום זמן
 מועט נמי גורין ע"כ
 הוכרחו התוספות והם
 לפרש ה"ה דלא גורין
 בקטנה דלף א"ס תאכל
 בתרומה דלדוריה קטנה
 היא כן נראה לפענ"ד:

חרש שנשא פרק ארבעה עשר יבמות ק"ג.

עין משפט
 גר מצוה

בז א"מ פ"ו מהלכות
 תרומות הלכה ג:
 יו ב מ"י שם הלכה ד
 ועי' כ"מ:
 יח ד מ"י פ"ד מהל'
 ארשות הלכה ה סמג
 עשין מה תוש"ע א"ש
 סימן קמ סעף ה:
 י"ב ה מ"י שם הל' ב
 תוש"ע שם סעף ד:
 ב ו מ"י שם תוש"ע שם
 סעף ג:
 כא ז מ"י שם וי"א שם
 הלכה ג סמג שם
 תוש"ע שם סעף ו וסמג
 סו סעף ד:
 בב ד מ"י פ"א מהל'
 ארשות הל' א סמג
 שם תוש"ע שם סעף י:
 בג ט מ"י שם הלכה ה
 תוש"ע שם סעף ט:
 בד י מ"י שם תוש"ע שם
 סעף ק:
 בה כ מ"י פ"ח מהל'
 שגנות הלכה ג ג:
 בו ל מ"י פ"ד מהלכות
 תרומות הלכה ג סמג
 עשין קלד תוש"ע י"ד
 סימן של סעף ג:
 בז מ ו מ"י פ"ח מהל'
 שגנות הלכה ג ג:

מוסר רש"י

על החרשת שהשיאה
 אביה. נראה נקט דלע"ג
 דקבל אשה קידושין דיהי
 כשהיא קטנה, והוא לא
 אשת איש גמורה, אפילו
 הכי יוצאה בגט ומקבלת
 את גיטו, ולפי' דלית בה
 דעתא, דלשה י' נפקא
 בעל כרחא נפקא ואין
 מתקדשת בגיטין ואפילו
 הכי נפקא הלכך לא
 צעין דעתא (גיטין נה).
 הממנות. קטנה יתומה
 שהשיאה אמה לדעתה,
 אמרו חכמים יכול למאן,
 דמן התורה יכול מעשה
 קטנה בלוס ואמה אינה
 זוכה בה לקדשה ודמין
 הוא דמקון נשואין לימוסם
 שלא יתקנו בה מנהג ספקר
 ושמירה בעלם והם אמרו
 דקני לה במילין (ב"מ
 יד). והשנייה. שיות
 לעריות גמורו חכמים
 צ"ע שני דיבמות (שם).
 והאילונית. דוכתינא
 דלא ילדה. לזון אל
 (שם). אין להן כבוד.
 ממלכת משום דמעמלה
 יוצאה (בבבבות פ:) ואף
 מה שהעניקו לו בגיטין
 ושמתן כבודו, וכל
 שכן מאתם שמקו לאשה,
 משום דבעל כרחא נפקא
 (ב"מ יד). שניה קנסא
 דרענן הוא כדלמרינן
 בפרק י' מותרות (לעיל
 פה:) מפני שהיא מרגילתו
 לנשואה, שאינה מפסדת
 כלום בנשואין שאינה
 נפסלת בזון וילדה כשר,
 אילונית משום דמקח
 טעות הוא (בבבבות פ:).
 חרש שרשה וקטן.
 דכתיב אבי דיבנו לזר,
 שיש לו לב להנהיג,
 כה"ס ירושלמי (שבב
 קוב). והדברים את
 שאינו שלו. ללא נשות,
 דכתיב תבואת ורען (שם).
 אפילו ברשות ישראל.
 דשלחות מביא אתרי
 מן תרומתו גם אתם, גם
 לביט שותכם, ומה אתם
 בני ברית אף שותכם בני
 ברית (שם). תרומת חרש
 אף על גב דליכא חסיה אמת

ואילן חרשת לא אכלה. וא"ת מנלן אי משום דנקט קטנה דלמא
 כ"ש חרשת שלא תכלה לכלל גדלות ואי הוה נקט חרשת
 אכלה ה"א דקטנה לא אכלה כיון שצאה לכלל נישואין וי"ל דייק
 מדלא תנא חרשת כהדי קטנה: **שמא יאביל חרש בפקחת.** אבל

משום שמא יאביל קטן בגדולה לא
 גורין שלא תאכל קטנה בתרומה
 דמשום זמן מועט לא גורין שיהי
 כשיגדיל ויצעול יהיו קידושין דלדוריהם
 וצירושלמי מפרש בקטנה לא גורין
 משום מינא שיהיו הכל קופלין עליה
 לישאנה ושמא בחרשת לא שייך האי
 טעמא משום דחרשות גרמה לה
 ובקוין פ"י דהנזקין (גיטין ד' נה. ד"ה
 בפקחת) דלא גורין אטו קטן שישא
 גדולה משום דלית ליה נשואין כדלמך
 הכא ומילתא דלא שכיחא היא ואין
 נראה דהא משיאן סמוך לפירקן
 מעלייתא היא כדפי' לעיל (דף סב:
 ד"ה סמוך):

דלמא אתי לאובלה בתרומה
 דאורייתא. אבל בקטנה
 דלא אכלה אלא בתרומה דרבנן
 כדלמך כהאשה רצה (לעיל דף ג.
 וס) לא גזרו אטו דלדוריהם (א) כיון
 שחגיג לכלל גדלות:

דאם כן מימנעי ולא נסבי דה.
 ואי משום שלא תהא קלה
 צעיני להוציאה לא חשו חכמים לכך:
מאן חבים למיעבד הכי. דוקא
 במטלטלי תנן בנהניקין
 (גיטין דף נט.) חרש רומז וגרמו אבל
 במקרקעי לא ומה ששיעזב ככתובה
 מקרקעי משום שהיה לו אפטרופוס
 וגם זכין לאדם שלא צפוי. ר"י:
 יתמה

לה ארבע מאה זוזי מנכסיה אמר רבא מאן חכים כרב מלכיו דגברא רבה הוא
 קסבר אילו רצה שפחה לשמשו מי לא ובנינן ליה כ"ש הכא דאיכא תרתי אמר
 רב חיאי בר אשי אמר שמואל אשת חרש אין חייבין עליה אשם תלוי לימא
 מסייע ליה (י) חמשה לא יתרמו ואם תרמו אין תרומתן תרומה ואלו הן חרש
 שומה וקטן והתורם את שאינו שלו ועובר כוכבים שתרם של ישראל אפילו
 ברשות ישראל אין תרומתו תרומה הוא דאמר כרבי אלעזר דתניא (ר) יצחק
 אומר משום רבי אלעזר תרומת חרש לא תצא לחולין מפני שהוא ספק אי
 סבירא (כרבי אלעזר אשם תלוי נמי ליחייב (בעיני חתיכה משתי חתיכות ומו
 בעי רבי אלעזר חתיכה משתי חתיכות והתניא רבי אלעזר אומר (י) כוי חייבין על
 חלבו אשם תלוי שמואל סבר כר' אלעזר בחדא יפליג עליה בחדא ואיכא
 דאמרי אמר רב חיאי בר אשי אמר שמואל אשת חרש חייבין עליה אשם תלוי
 מיתבי חמשה לא יתרמו סבר לה כרבי אלעזר בעא רב אשי מ"ט דר' אלעזר
 מיפשמ פשיטא ל' דחרש דעתא קלישתא הוא ומיהו מספקא ל' אי דעתא צילותא
 אי

מימנעי ולא נסבי לה. הואיל ולעולם היא יכולה למאן מפני חרשותה
 אכל קטנה גדול יש לה וסבר מפייסנה לה כל שעמא עד שיעבור זמן
 מילאנה: **מאי שנה** (א) דאכלה בחרומה. אם השיאה אמה לכהן:
ומאי שנה חרשת. שלא השיאה אביה בקטנותה שאין נישואיה גמורין

דלא אכלה דתמן כו' אלמא לא
 אכלה: **על החרש** להשיא אמה
 בקטנותה שיוצאה בגט ואפי' משתגדל
 ואין אביה מקבל גיטה מקבלתו היא
 ויוצאה ואע"ג דקידושה גמורין הו
 וגירושה בלא דעת היא גיטא לפי
 שהאשה יוצאת לגרונה ושלא לגרונה:

ועל קטנה כפ ישראל. יתומה הנישאת
 ע"פ אמה שאוכלת בתרומה אע"פ
 שאין נישואיה נישואין גמורים אכלה
 בתרומה דרבנן כן אוקימנא כהאשה
 רצה (לעיל דף ג:). ואילו חרש לא
 אכלה. מדשקבה לחרשת דקעסיק
 בה ואמי ונקט קטנה ולא קתני ועל
 החרשת שנישאת מעמלה שאוכלת
 בתרומה: **גוירה שמא יאביל חרש**
בחרשת. והאי לאו שנייה מעליא
 הוא מה לי פקח בחרשת מה לי
 חרש בחרשת שניה אין נשואין ואם
 זו מותרת אף זו מותרת שהרי נד
 היתר שלהן אינו אלא משום דלאו בני
 עושין נינהו והו כקטן אוכל נבלות
 אלא כולה משום גוירה שמא יאביל
 חרש בחרשת הוא דליכא עליה חיוב
 מיתה כדלמרי' במסקנא דמילתא
 ולהכי נקט ברישא שמא יאביל חרש
 בחרשת ולא נקט שמא יאביל חרש
 בפקחת משום דחרש בפקחת לא
 מיתלף בפקח בחרשת אבל חרשת
 אשת חרש מיתלפא בחרשת אשת
 פקח והדר מיתלף חרש בעל פקחת
 בחרש בעל חרשת אבל קטנה לגדול
 ילכה למימור משום גדולה לקטן דלין
 לקטן נישואין: **וליוכל אפי' חרש**
 בפקחת בתרומה דרבנן הא אית לה
 נשואין מדרבנן: **ומ"ש כו'.** לקמן
 בני תרתייהו מנא לן דהא אית לה
 והא לית לה: **מימנעי ולא נסבי לה.**
 אבל בקטנה לא מימנעי דלמא לכלל
 דיעה: **ממלאת.** שני' לה כתובה דהא
 בעל כרחו נפקא: **שנייה.** מד"ס: אין לה
 כתובה. דרבנן קנסוה כדלמך ביש
 מותרות (לעיל דף פה:). **אילונית.** משום
 דמקח טעות הוא: **אכל יוצאה בגט**
 כו'. מדיוקא דמתני' דקתני ממלאת
 שומעין מינה טעמא משום דבעל
 כרחו נפקא הא הוציאה אית לה
 אלמא יש כתובה לקטנה: **אין לה**

עליהם כלום. דאין להם דעת ואין תנאו הראשון תנאי ואע"ג דתקון רבנן נשואין לחרש לא תקינו לה רבנן כתובה מיניה דמפרש לקמן
 יותר ממה שהאיש רוצה לישא אשה רוצה להנשא: **שרוצה לזון בנכסיו.** ואע"פ שלא (נשא) תקנו לה חכמים כתובה הרי הוא כתב לה הואיל
 ורוצה להפסיד ולהיות נוזק מנכסיו תנאו קיים: **הא לא רצה.** דלא כתב לה אין לה מתקנת חכמים: **א"כ.** דבעי למיתב לה כתובה
 מימנעי ולא נסבי לה: **אין חייבין עליה אשם סלוי.** דנימא ספק אשת איש היא ספק היה זו דעת ספק אין זו והא עליה בלשם תלוי
 דולאי אין לו שום קנין מן התורה: **הפורס את שאינו שלו.** ולא לזכו בעל הדין דשלחות נפקא לן (קדושין דף מא:). **מלחם גם אתם** (במצד ית'
 לרבות שלוחכם הלכך מה אתם לדעתכם אף שלוחכם לדעתכם: **ועובר כוכבים שתרם את של ישראל אפי' ברשות בעלים אינה תרומה.** דבעינן
 מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית. וקתני מיהא חרש אין תרומתו תרומה ומותרת לזר ואי ספק הוא תרומה ויחזור ויתרום (י) מינעי ליה:
הוא דלמך כר' אלעזר. כלומר מהא לא תסייעה דגבי תרומה ק"ל לשמואל כר' אלעזר דשקם הוא וגבי אשמו אע"ג דשקם הוא אינה בלשם
 תלוי דגבי אשם תלוי כתיב אמת מכל מלות ה' (ויקרא ה) וקרינן מלות דמשמע חדא מתרתי שיש היתר ואיסור לפניו כגון אשמו וא"ל עמו
 בבית וסבור אין שם אלא אשמו ובא על האחת ולבקר נמלאו שתייהן ולא ידע על אי זו בא וכן חלב ושומן לפניו וסבר שתייהן שומן ואכל
 אחת מהן ולסוף נודע לו שהאחת חלב ולא ידע אי זו אכל דאי ידע מייתי חטאתי נקבה וכל דהו אפי' בת דנקא והשתא דלא ידע מציא אשם זכר
 בנסף שקלים אבל הכא שהספק תלוי בחתיכה אחת ספק איסור ספק היתר לא מייתי אשם תלוי: **כוי חייבין על חלבו אשם סלוי.** והא הכא
 כל הספק תלוי בה: **מ"ט דר"א.** בלשם חרש: **קלישתא.** דקה. כלומר דעמו מועטת שאין מחודד להצין כשאר בני אדם ומיהו מספקא
 ליה אי דעתא צילותא היא אותה קלת הדעת שיש לו אם כלולה היא וצמה שהוא נותן דעמו ועושה דבר ודאי כוונתו כוונה
 אף

לא תצא לחולין. והוא תרומה לאסור לזרים ויחזור ויתרום הפקח אחרת, מפני שהוא ספק. אי דעת כלליתא היא לא (שם). כוי. ספק בזהם ספק מיה, חייבין על חלבו אשם תלוי. אף על גב דליכא חסיה אמת משתי חתיכות, אם אכל חלבו בשוגג קסבור מיה הוא (כריתות יד:).